

МАГИЯТА НА ПРОЕКТНО-БАЗИРАНОТО ОБУЧЕНИЕ, ВЪЗДЕЙСТВАЩА НА ДЕЦАТА ОТ ПРЕДУЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ

Йорданка Денчева Василева

ДГ „Славейче“, гр. Бургас

THE MAGIC OF PROJECT-BASED LEARNING IMPACTING PRESCHOOL CHILDREN

Yordanka Dencheva Vasileva

Kindergarten „Slaveyche“, city of Burgas

Abstract: Early childhood is critical to children's physical, cognitive, emotional and personal development. At this age, the basic values are actively formed, which are developed and transferred into the child's life as an adult. Children should be accepted as active and engaged citizens who have rich potential and creative abilities and who are able to form and express their views on issues that concern them. It is recommended that children's participation be encouraged at every stage of the education system, including kindergartens. The article examines project-based learning as a magical method for forming and developing key competencies and stimulating a child's emotional and social development.

Keywords: key competencies, emotional development, social development kindergarten, project work, electronic resources

Образованието е прототипът на обществото. В същото време предучилищната възраст е базов период на развитие на детето, през който протичат с висока интензивност множество психически процеси у него, от една страна, а от друга – извършва се интензивна социализация на личността. Личностното развитие на детето е формирането на качества, ценности, вярвания, мироглед, взаимоотношения с външния и вътрешния свят. Този процес продължава цял живот, но най-активното формиране се случва в предучилищния период. В тази връзка детската градина има основополагаща роля за развитието на детето, в качеството си на образователна институция. Освен това българското предучилищно образование все повече утвърждава европейски ориентирания образователен модел за учене през целия живот. Реализирането на тази концепция има както своите основания, така и своите приоритети в предучилищния период на обучение [1].

Социалното и емоционалното развитие е сложно и включва много различни области на растеж. Всяка от тях е описана по-подробно по-долу:

- **темперамент:** начинът, по който едно малко дете действа и реагира на различни ситуации – на възрастните, които полагат грижи за него и на непознати хора;
- **привързаност:** емоционалната връзка между детето и възрастните, полагащи грижи за него;
- **социални умения или социална компетентност:** способността да се разбираме с други хора;
- **регулация на емоциите/емоционална интелигентност:** способността на детето да контролира своите емоции и реакции към околната среда;

Усъвършенстването на социалните и емоционални умения с цел постигане на социална и емоционална интелигентност е бавен, сложен, но и много важен процес. Осъзнаването на това какво изпитваме, правилната интерпретация на чувствата ни и адекватната реакция към себе си и околните описва така наречената социална и емоционална интелигентност. Двата термина са тясно свързани, поради факта, че човекът е социално същество и по-голямата част от живота и ситуациите ни са зависими от социалната ни среда. Емоционалната и социалната интелигентност подобряват издръжливостта на човека, предпазвайки го от неуспехи и разочарования. Те съдействат за изграждането на добър набор от ценности, като помощник във взаимоотношенията ни с другите. За децата усвояването на тези умения означава, че те са по-способни да създават и поддържат здрави приятелства и да се справят по подходящ начин в стресови ситуации или ситуации на тормоз. Изграждането на тези умения в ранна детска възраст осигурява важна основа за добро психично здраве през целия живот на детето и увеличава шансовете му да има трайни, положителни отношения с хората около себе си [2].

Според Голман емоционалната интелигентност определя жизнения и професионалния успех на хората – тя не е вродена, а подлежи на обучение и култивиране; тя е базата за успешното справяне с конфликти, повлияване на други хора, работата в групи, понасяне на критики и т.н. [3].

Ангажираните с възпитанието, образованието и обучението на децата – богатството на една нация (което респективно поставя в тази категория всички разумни хора) е необходимо да търсят пътища и средства за успеха им. А как се измерва той?! Един от многото отговори на въпроса е този на Гари Стейджър [4]: „По това какво могат да правят децата - с ума си, с ръцете си. По това дали са щастливи, дали могат да се грижат за себе си. Дали намират смисъл, радост и цел в това, което правят. Отговор, който би трябвало да провокира всички участници в образователно-възпитателния процес. Отговор, който поставя необходимостта от преосмисляне на методите и средствата на обучение, на подходите за работа. Такъв подход, който дава възможност за успешна личностна и професионална реализация е компетентностният. Компетентностният подход се определя като основополагащ за новата образователна парадигма. В Закона за предучилищно и училищно образование е заложена необходимостта от „придобиване на компетентности, необходими за успешна личностна и професионална реализация и активен граждански живот в съвременните общности [5].

Ключовите компетентности са динамична съвкупност от знания, умения, нагласи и отношения, които децата придобиват в процеса на обучение, и са личностни качества на индивида. Компетентностите на 21. век са описани в чл. 77 от Закона за предучилищното и училищното образование. Компетентностите са дефинирани като ключови, защото могат да бъдат формирани и развити във всяка възраст и придобити чрез различни обучителни форми. Те стоят в основата на ученето през целия човешки живот и като такива, са свързани с пазара на труда. Ключовите компетентности са мярката за измерване на качеството и ефективността на образованието. Повишаването им води до повишено качество на живот и благополучие на индивида, а това намалява риска от социална изолация [6].

Иновативните форми и методи в процеса на обучение навлизат все повече като съвременни обучителни подходи и имат за цел да формират и развиват ключовите компетентности на децата. В сравнение с традиционните форми, иновативните подходи

и методи превръщат децата в активен участник в учебния процес и го поставят в центъра на образователното взаимодействие. Използването на иновативни педагогически технологии открива нови възможности пред детската градина като институция в системата на предучилищното и училищното образование, призвана да подготвя новото поколение деца - активни, любознателни, търсещи, социално ангажирани, отворени за новостите, адаптивни и мобилни [7].

Проект-базираното обучение е иновативен подход за осъществяване на водещите образователни цели. Проектната дейност помага да се свърже обучението и възпитанието на децата с реалните събития от техния живот, да се създаде естествен интерес и мотивация за активна включеност в игрово-познавателна, учебно-изследователска и практико-преобразуваща дейност, овладяването на умения като комуникативност, сътрудничество, планиране на собствената дейност, работа в екип, увереност в собствените възможности и т.н. Проектният подход се отнася до набор от образователни стратегии, които дават възможност учителите да насочват децата чрез по-задълбочени проучвания на различни теми да опознават света.

Проектно-базираното обучение е:

- **Тясно свързано с реалния свят** – позволява на децата активно да развиват и прилагат своите умения и знания по сложен начин. Интересът на децата е толкова по-голям, колкото по-богати са знанията им по направлението, свързан с предстоящите житейски проблеми.
- **Предизвикателно** – децата решават сложни реални проблеми. Провеждат изследвания, формират мнението си, обясняват го и синтезират информация по много начини.
- **Мотивиращо** – повишава естественото желание на децата да учат и нуждата им да бъдат оценени. Когато децата имат възможност да контролират своето обучение, мотивацията им се повишава.
- **Насърчаващо сътрудничеството** между деца и между деца и учители; Това е начин за обогатяване и разширяване на разбирането на децата за това, което учат.
- **Весело** – децата се наслаждават на обучение, базирано на проекти [8].

Проектно-базираното обучение може да бъде:

- **„индивидуално**, т.е. когато всяко дете самостоятелно подготвя проекта от неговото начало до края, всички събрани материали се представят на групата и детето защитава своя проект пред групата;
- **екипно**, т.е. когато групата е разделена на екипи за подготовка на проекта.

Ако се прилага екипният метод, то трябва да се следват следните **правила и принципи**:

- в екипа няма лидери – всички членове на екипа са равни;
- екипите не се състезават;
- трябва да има добри приятелски отношения между всички членове на екипа, те трябва да се радват да общуват помежду си по време на изпълнението на проектната задача;
- всеки член на екипа е уверен;
- всички членове на екипа трябва да бъдат активни и да допринасят за общата кауза;

- отговорността за крайния резултат се поема от всички членове на екипа, които изпълняват проектната задача [9].

Изложението дотук е в основата на мотивацията ми да представя своята добра практика чрез проектно-базираното обучение.

Проект „Вълшебно лято“

Изготвил: Йорданка Денчева Василева

Тема: Вълшебно лято

Група: IV подготвителна група

Предмет: Математика

Интегративни връзки: Околен свят, КТ, Български език

Групата се разделя на 4 екипа по 4 - 5 деца в зависимост от броя на децата. Вълшебството е нещо великолепно! То ни кара да имаме мечти, да вярваме в тях и да ги сбъдваме. Вълшебството е нещо, което преобръща обикновения ден в невероятно приключение.

Моето вълшебство е лятото. Тогава е най-топло и подходящо да отидем на море, а край морето е много хубаво. Обичам морето! Мога да стоя на брега цял ден, загледана във водата, заслушана в лекия плясък на вълните и няма да ми омръзне. Като съм до него, светът сякаш става красив и почти съвършен. Но може би най-важната причина да считам лятото за вълшебство е свободата и радостта, с които то ме дарява.

Ще ви поздравя с песен за морето.

<https://www.youtube.com/watch?v=doP2YeOxdZQ>

1. За да откриете сезона, който е скрит, трябва да подредите правилно пъзела. Всяка маса имате карта с цифри и на всяко парче също. Трябва да подредите правилно цифровата редица, за да получите картината.

Подрежда цифрова редица (Фиг. 1.)

2. Имате картончета, които са символи на сезоните. Трябва да ги подредите, като започнете от сезона, който ви е на пъзела. /ако на пъзела е зимна картина, подреждат зима, пролет, лято, есен/

Фиг. 1. Подреждане на цифрова редица

Познава, назовава, подрежда сезоните (Фиг. 2Фиг. 2.)

Фиг. 2. Познава, назовава, подрежда сезоните

3. За всеки сезон има по три картинки с предмети и храни, които са характерни за сезона. Трябва да ги подредите под картончетата на определения сезон. Открива причинно-следствени връзки (Фиг. 3.)

Фиг. 3. Открива причинно-следствени връзки

4. Всеки сезон има по три месеца. Според цвета, трябва да подредите месеците. Подрежда месеците от годината, отнасящи се към конкретен сезон (Фиг. 4.)

Фиг. 4. Подрежда месеците от годината

Ще си изиграем играта „Вярно, невярно“. Аз ви казвам различни твърдения. Ако са верни скачаме и пляскаме, ако са грешни клякаме.
През лятото има диня, пъпеш и сладолед, които ние обичаме. От всичко, ние най-много обичаме сладолед. За това, че се справихте чудесно, ще си изработим по един сладолед.

5. Пред вас имате различни топки сладолед и фунийки. Всеки си взима по една фунийка, оцветява я в любим цвят. След това на гърба на фунийката има точки. Колкото са точките, толкова топки сладолед ще залепите.

Определя броя на обекти до 10 (Фиг. 5.)

Фиг. 5. Определя броя на обекти до 10

През зимата, когато ми е скучно, рисувам лятото. Красиво слънце, и то така, че да е радостно, златни ситни песъчинки, които ми парят босите крачета и синото море с пенливи вълни. Чуйте за какво се пее в песента!

<https://www.vbox7.com/play:b6c41e27de>

Един художник ни е приготвил картина, но не успял да я довърши, защото бързал за морето и ни помоли да му помогнем.

6. Всеки има по една рибка и кръгчета, които ще използваме да украсим рибките.

Моделира с познати геометрични фигури (Фиг. 6.)

Фиг. 6. Моделира с познати геометрични фигури

Получи се страхотно морско дъно, пълно с най-красивите рибки. Ще си изиграем играта „Рибари и рибки”/двама играчи са в ролята на мрежата на рибарите. Те трябва да са хванати за ръце и да гонят останалите, които са рибките. Когато някоя “рибка” бъде хваната, тя се присъединява към мрежата, като се хваща за рибарите. Играта продължава докато остане само една рибка. Рибката, която е останала, печели играта/.

Освен рибки и други морски обитатели, в морето плуват и лодки, яхти, кораби. Да се поздравим със стихотворението „Корабче“.

КОРАБЧЕ - Ивелина Цветкова /„Весела въртележка“/

Напълних кофичка с вода
и сложих корабче да плува.
То в кръг понесе се и заигра,
към морето взе, че отпътува.

Красиви рибки има най-различни.
Акулата голяма там живее.
Делфинчето играе с всички
и весело със тях се смее.

Побутвах корабчето със ръка,
качила се отпред на борда,
но ето, че навлякох си беля -
морето се разля по пода.

7. Ще си изработим по едно корабче от геометрични фигури, което ще ни остане спомен от вълшебното лято и магията с която ни пленява.
Разпознава и назовава кръг, квадрат, правоъгълник (Фиг. 7.)

Фиг. 7. Разпознава геометричните фигури

Фиг. 8. Табло с рибки

Краен резултат – табло с рибки, море пълно с корабчета и вкусни сладоледи, украса за стаята (

., Фиг. 9., Фиг. 10.)

Фиг. 9. Море с корабчета

Фиг. 10. Висулки със сладоледи за прозорците

Проектно-базираното обучение помага да се развият много от уменията, нужни на децата в 21-ви век и да ги подготви за всичко останало, което им предстои. Истината е, че използването на такъв тип метод, който по-скоро превръща ситуацията в игра, помага на децата да избягат от скучната рутина на предаването на знания и да се ентусиазират за новите възможности, разгръщайки тяхната креативност и участвайки активно в учебния процес.

Повечето деца намират за скучно да стоят мирно и да слушат как учител им преподава суха материя, която те трябва да усвоят. Именно затова, чрез ПБО се предлага един нов начин на децата да бъдат включени в процеса, да станат част от него и в същото време да научат много повече.

Методът на проектно-базираното обучение развива у децата умения, които са далеч отвъд материята, независимо дали тя е част от учебния план или не. Чрез ПБО се дава поле за изява на децата, което стимулира техните умения за решаване на проблеми, креативно и логическо мислене, както и аналитичност. Превръщайки се в малки изследователи, търсещи отговорите в своя проект, те стават и по-самостоятелни.

В заключение, магията на знанието е част от вълшебството на детството. Вълшебството е нещо, което преобръща обикновения ден в невероятно приключение. Всеки пази в душата си усещането за вълшебство, с което се среща в детството – времето, в което любопитството и творческото възприемане на света ни водят, а сетивата ни са най-чувствителни. Използването на проектно-базираното обучение в голяма степен помага да запазим тази магия и да формираме личности, готови да се впуснат в бурното море на живота.

Литература

- [1] <https://diuu.bg/emag/4707/>
- [2] <https://detskaplaneta.com/blog/razvitie-na-socialni-i-emocionalni-umeniya-pri-decata>
- [3] Голман, Д. (2011). Емоционалната интелигентност. София
- [4] https://www.capital.bg/specialni_izdaniia/obrazovanie/2017/05/05/2961922_gari_stei_djur_uspehut_v_uchilishte_se_izmerva_po_tova/
- [5] Закон за предучилищното и училищното образование Обн., ДВ, бр. 79 от 13.10.2015 г., в сила от 1.08.2016 г.Чл.5. (1)
- [6] <https://diuu.bg/emag/13913/2/>
- [7] <https://www.pedagozi.bg/obuchenia/obuchenia-za-pedagogicheski-ekipi-na-uchilishta/inovativni-formi-i-metodi-v-obuchenieto>
- [8] Трубанева, Н. Н. (2001). Использование метода проектов, Обучение английскому языку в российских школах: Материалы IV Всероссийского семинара / Доклады и выступления. – Обнинск: Титул.
- [9] Георгиев, В., Тимева, Е. (2006). Управление на проекти. София: Военно издателство.

За контакт с автора:

Йорданка Василева

e-mail: dani691981@abv.bg